

Ректор, председатель

подпись
«20»

« 20 »

2026 г.

Йошкар-Ола
2026 г.

Правила проведения вступительного испытания

Вступительное испытание в магистратуру по направлению подготовки: 44.04.01 Педагогическое образование, магистерская программа «Филологическое образование в этнокультурной среде», – представляет собой междисциплинарный экзамен, включающий в себя испытания по следующим филологическим дисциплинам: современный марийский язык и история марийской литературы.

Экзамен проводится в устной форме по билетам. Ответы даются абитуриентами на марийском или русском языке.

Билет содержит два вопроса, позволяющих оценить знание абитуриентом теоретического и практического материала по общей и марийской филологии: первый вопрос – по современному марийскому языку, второй – по истории марийской литературы.

Знания абитуриента оцениваются по 100-балльной шкале.

К экзамену допускаются лица, подавшие документы в приемную комиссию МарГУ в установленные сроки и в соответствии с правилами приема.

Абитуриентам, имеющим диплом по филологическим и педагогическим специальностям и направлениям подготовки, в качестве оценки за вступительный междисциплинарный экзамен может быть перезачтена оценка за государственный экзамен по марийскому (или родному) языку и литературе или за государственный междисциплинарный экзамен, включавший в себя марийский (или родной) язык и литературу. Шкала перевода в баллы оценок за государственный (государственный междисциплинарный) экзамен, представленных в приложении к диплому о высшем образовании: «5» – 60 баллов, «4» – 45 баллов, «3» – 30 баллов.

К баллам, полученным на экзамене за ответ по билету или полученным в результате перевода в баллы имеющейся в дипломе оценки за государственный (государственный междисциплинарный) экзамен, прибавляются баллы за наличие диплома об окончании вуза с отличием (10 баллов), а также за наличие подтвержденных научных публикаций из расчета 5 баллов за каждую опубликованную работу.

ПРОГРАММА

Раздел 1. Современный марийский язык

ТҮНАЛТЫШ УЖАШ

«Кызытсе марий йылме» предмет, тудын содержанияже да задачиже-влак. Моло йылмышанче дене тудын кылже.

Кугезе финн-угор йылме ешыште марий йылмын верже. Кызытсе финн-угор йылме-влак. Вес генеалогий системыш пуреш йылме-влак (индоиран, болгар, чуваш, татар, эрвел славян, руш) дене марий йылмын кылже.

ФОНЕТИКЕ

Фонетикын предметше. Вес дисциплине да тыгак йылмышанчын моло ужашыже-влак (графике, орфографий, лексикологий, морфологий да синтаксис) дене фонетикын кылже.

Ойлымо йӱк – йылмын тӱн единицыже. Ойлымо йӱкым акустике, ышталтме да кучылталтме шот дене лончылымыш. Йӱк да фонеме, фонетике да фонологий, исторический фонетике да диахроний фонологий.

ОРФОЭПИЙ

Орфоэпий нерген умылымаш. Марий орфоэпийын шочмыжо да виянме корныжо. Фонетике закономерность негызеш чоналтше орфоэпий нормо-влак. Морко-шернур говор – кутырымо нормын тун энтертышыже. Кутырымо нормын кулешлыкше.

ГРАФИКЕ ДЕН ОРФОГРАФИЙ

Алфавит (тиштер) нерген умылымаш. Марий алфавитын буква (тиште) чотшо. Буква ден йук-влакын кылдалтмышт, нунын кокласе ойиртем. Графикын тун палыже-влак. Марий графикын ойиртемже. Гласный (йонйук) ден согласный (сонйук) йукым палемдымаш. Согласный-влакын пушкыдылыкштым ончыктымаш.

[Й] йукым палемдымаш, йотированный буква-влакын рольшт. Графикын транскрипций деч ойиртемже.

Орфографий нерген умылымаш. Марий орфографийын фонетике, морфологий да традиций шот дене принципше-влак. Мут-влакым пырля, дефис да посна возымаш.

ЛЕКСИКОЛОГИЙ

Лексикологийын (мутвундын) предметше. Лексикологийын ужашыже-влак: семасиологий, ономасиологий, ономастике, этимологий, фразеологий, лексикографий. Мут лексике да грамматике единице семын. Мутын значенийже: ик(те) да шуко значениян лиймыже (моносемий ден полисемий). Вияш да вончештарыме значений-влак.

МУТ ЫШТАЛТМАШ

Мут ышталтмаш – йылме наукин посна ужашыже. Морфеме нерген умылымаш. Омоним, вариантан, синоним, ик значениян да шуко значениян морфеме-влак. Морфемын турло тушкаже. Морфеме-влакын агглютинатив койышан улмышт.

Непроизводный да производный муттун. Производный да производящий (шомак ыштыше) муттун. Шомак вашталтыме муттун. Марий мутын мучашыже нерген проблеме.

Суффикс нерген умылымаш.

Мутым состав дене лончылымаш.

Мут ышталтмым лончылымаш.

МОРФОЛОГИЙ

Морфологий – грамматикын мут вашталтме нерген ужашыже. Мутын лексике да грамматике значенийже (ынже). Грамматике формо да грамматике категорий. Грамматике значенийым каласыме тун йон-влак.

Ойлымаш ужаш-влак – мут-шамычын тун лексике да грамматике разрядышт. Ойлымаш ушажын ойиртемалтме палыже. Знаменательный да служебный шомак-влак. Ик ойлымаш ушажын весыш вончымыжо, ик ойлымаш ужаш олмеш весын кучылталтмыже. Марий йылмышанчыште ойлымаш ужаш да тудын чотшо нерген йодыш.

СИНТАКСИС

Синтаксис нерген умылымаш. Йылме системыште синтаксисын верже. Синтаксис единице-влак, нунын грамматике значенийышт.

Марий йылме синтаксисым шымлыме историй.

Муткылдыш (мут сочетаний) нерген умылымаш. Муткылдышым шымлыме йодыш. Муткылдышын мут да предложений деч ойиртемже. Предикативан да предикативдыме муткылдыш.

Предложений (ойлончо) нерген умылымаш. Предложений – коммуникаций единице. Предложенийын тун ойиртемже (предикативность да модальность). Предложенийым кошартен каласымаште интонацийын сомалжо. Предложенийыште мут-влакын кылдалтмышт: сочинений да подчинений, предикаций кыл, пелепредикаций кыл, согласований, ешарен рашемдыше да ешарен ушышо кыл. Предикатив тун-влакын

чотышт дене предложенийын тўрлў лиймыже: простой (тыглай ойлончо) да сложный (кыдежан ойлончо). Сложный предложений-влакым тўшкалыме принцип-влак.

Литератур

1. Современный марийский язык: Фонетика. Йошкар-Ола, 1960.
2. Марий орфографий мутер / Йылмым, литературым да историйым научнын шымлыше В.М. Васильев лўмеш марий институт; тўн ред. И.Г. Иванов. Йошкар-Ола, 2011.
3. Куклин А.Н. Олык-эрвел марий орфоэпий. Йошкар-Ола, 2003.
4. Куклин А.Н. Олык-эрвел марий фонетика: туземме книга. Йошкар-Ола, 2013.
5. Современный марийский язык: Морфология. Йошкар-Ола, 1961.
6. Грузов Л.П. Историческая грамматика марийского языка. Введение и фонетика. Йошкар-Ола, 1969.
7. Современный марийский язык. Синтаксис сложного предложения. Йошкар-Ола, 1961.
8. Барцева Л.И., Галкин И.С. Кызытсе марий йылме: Лексикологий. Йошкар-Ола, 2003.
9. Васинова Л.П. Кызытсе марий йылме: Простой предложений синтаксис. Туныктышылан польш. Йошкар-Ола, 1987.
10. Васинова Л.П. Кызытсе марий йылме: Пунктуаций. Йошкар-Ола, 1992.
11. Лаврентьев Г.И. Состав слова и словообразование в современном марийском языке. Йошкар-Ола, 1985.
12. Галкин И.С. Историческая грамматика марийского языка. Морфология. Ч. 1–2. Йошкар-Ола, 1964, 1966.
13. Учайев З.В. Марий йылме. 1–2 ужаш. Йошкар-Ола, 1982–1985.
14. Учайев З.В. Марийский язык: теория: учебник для 5–9 классов. Йошкар-Ола, 1993.
15. Сергеев О.А. Марий йылме. Стилистика. I ужаш / Мар. гос. ун-т. Йошкар-Ола, 2010.
16. Иванов И.Г. Из истории марийской письменности. Йошкар-Ола, 1996.
17. Иванов И.Г. Словарь лингвистических терминов на марийском языке для общеобразовательных школ = Кыдалаш школлан йылме термин мутер. Сыктывкар – Ижевск – Йошкар-Ола – Саранск – Баданчоньтомай, 2011.
18. Иванов И.Г. Марий диалектологий. Йошкар-Ола, 1981.
19. Казанцев Д.Е. Формирование диалектов марийского языка. Йошкар-Ола, 1985.
20. Моркинско-сернурский говор марийского языка: коллективная монография / Мар. гос. ун-т; Л.И. Барцева, В.Н. Васильев, И.Г. Иванов, Л.С. Матросова, З.В. Учайев. Йошкар-Ола, 2012.
21. Вершинин В.И. Антропонимика: Фамилии. Имена. Йошкар-Ола, 2015.
22. Гаврилова В.Г. Социоллингвистика (на материале марийского языка). Йошкар-Ола, 2015. 148 с.
23. Язык и социум: материалы Межрегион. науч.-практ. конф., посв. Дню марийской письменности (9 декабря 2014 г.) Мар. гос. ун-т; отв. ред. Н.Н. Глухова. Йошкар-Ола, 2015.
24. Иванов И.Г. Йылмышанче туналтыш: туземме книга. Йошкар-Ола, 2015.
25. Мустаев Е.Н. Сопоставительное языкознание. Русский и марийский языки. Йошкар-Ола, 2013.
26. Галкин И.С., Мустаев Е.Н. Финно-угроведенийын негызше. Морфологий, синтаксис, лексика: туземме книга. 2-шо савыктыш. Йошкар-Ола, 2005.
27. Основы финно-угорского языкознания. Вопросы происхождения и развития финно-угорских языков. – М., 1974.

28. Основы финно-угорского языкознания. Марийский, пермские и угорские языки. М., 1976.
29. Финно-Ugrica 2: Проблемы финно-угроведения, этнокультурных и межкультурных контактов. / Мар. гос. ун-т; сост. и науч. ред. А.Н. Куклин. Йошкар-Ола: ООО «Издательский дом «Сельские вести», 2012.
30. Fenno-Ugrica 3: Проблемы ареалологии и ономастологии, компаративистики и констративной лингвистики / Мар.гос. ун-т; сост. и науч. ред. А.Н. Куклин. Йошкар-Ола, 2016.

Раздел 2. История марийской литературы

ТӱНАЛТЫШ УЖАШ

Марий литератур – финн-угор ешыш пурешо шкешотан сылымут. Тудын тӱнямбал литератур радамыште верже. Марий сылымутын виянме корныжо: периодизаций йодыш.

МАРИЙ СЫЛНЫМУТЫН ШОЧМЫЖО

Марий сылымутан литератур иланымаште религий, краеведений да этнографий сынан литературына надырже. Сылымутын шочмо корныштыжо просветительский движенийын суапыше (Г. Кармазин, В. Васильев). 1907–1913 ийлаште лектын шогышо «Марла календарын» надырже. С. Чавайнын, Г. Микайын, Н. Мухинын октябрь революций деч ончычсо сылымут пашашт. Тиде пагытыште марий сылымутын шке калык историй да традицийлан энэртымыже (С.Чавайнын «Кугезе кочай», «Кугу тумо», «Патыр-влак» почеламутшо-влак, «Йыланда» ойлымашыже, Ф. Егоровын «Элнет», «Пӱнчер», Т. Ефремовын «Кӱследе Тотара» балладышт). Произведенийлаште фольклорын верже.

МАРИЙ СЫЛНЫМУТ 1920-ШО ИЙЛА ГЫЧ 1950-ШЕ ИЙЛАСЫН ИКЫМШЕ ПЕЛЫЖЕ МАРТЕ

1920–1930-шо ийла – марий литератур виянмаште у йыжын. Сылымутын у жанр-влак дене пайдалантмыже, тематике, проблематике, поэтике шотышто весеммыже. Социализм чонгым пагытым чапландарымыже, илышыште каен шогышо вашталтыш-влакым, у геройым ончык лукмыжо, историко-революционный темым у кӱкшытыш нӱлталмыже. Сылымутыш у вий толмаш (Олык Ипай, Я. Ялкайн, Шадт Булат, Пет Першут, Д. Орай, А. Эрыкан да молат). Марий серызе-влак да 1930-шо ийлан трагедийже.

Сергей Чавайнын илыш да творчестве корныжо. «Элнет» роман – илышын шуко могырым кумдан ончыктышо эпике сынан да автобиографий элементар роман. Романын рӱдӱ проблеммыже-влак. Социал ден быт йодыш-влакым иктыш чумырен сӱретлымаш. Конфликт-влакым класс кучедалме сӱрет негызеш чонгымаш. Романын композицийже, сылнылык ойыртемыже, калык ойпогын верже.

М. Шкетанын илыш да творчестве корныжо. «Эренер» – кумда планан социально-психологический роман. Писательнын 1920-шо ийласе марий ял илыш пуламырым чын да келгын ончыктымыжо. Тӱн герой Эвай Пӱтырын шкешотан образын кок лончан улмыжо. Романын чоналте да сылнылык ойыртемыже, авторын моло калык литератур традицийлан энэртымыже. Произведенийым литературовед-влакым аклымышт.

Н.В. Игнатьев – марий сылымутлан негызым пыштыше кокла гыч иктыже. Тудын илыш да сылымут паша корныжо. «Вурс мардеж» – марий литературышто автобиографий сынан икымше роман. Писательнын шочмо сылымут да руш литератур традицийлан энэртымыже, уым кычалмыже. Романыште граждан сар, ялозанлыкым нӱлтымӱ, у илышым чонгым сӱрет-влак. Петр Ефимовын, Василий Петровын, Сомок Яконын да моло у енын образышт. Романын поэтикеже, сылнылык тӱсшӱ.

Олык Ипайын ылыш да творчестве корныжо. Поэтын марий поэзийым жанр да формо, теме да идей шотышто пайдарымыже, марий почеламут чонымо йоным уэмдымыже. Силлабо-тоникым пенгыдемдымыже. Поэме жанрым вияндымаште кугу надырже. Классике сынан формо-влакын (сонет, октаве, триолет, терцине) кучылтмыжо.

Шабдар Осыпын ылыш да творчестве корныжо. «Ўдырамаш корно» автобиографий сынан, лирический шұлышан социально-психологический роман. Произведенийым возымо да савыктыме историй. Тудын тўн темыже да идейже. Писательын марий ял ылыш радамым, ўдырамашын вержым ончыктымо мастарлыкше. Романын чоналтме ойыртмемже, лиризмже да психологизмже, этнографий сынже.

МАРИЙ СЫЛНЫМУТ 1950-ШЕ ИЙЛА МУЧАШ ГЫЧ 1980-ШЕ ИЙЛАН ИКЫМШЕ ПЕЛЫЖЕ МАРТЕ

1950-ше ийлесе мер да политик вашталтыш-влак да литератур ылыш. Марий литератур историйыште «левектыш» пагытын значенийже.

1957–1987-ше ийлесе прозо. Тудын у роман, повесть да ойлымаш-влак дене пайдаралтмыже. Прозын ял ылыш, мланде да айдеме, ялысе да оласе енын проблемыже-влак деке мелын савырнымыже, историй да сар темым келгемдымыже. Жанр да стиль шотышто йыжын-влак. Прозо виянмаште А. Юзыкайнын, В. Ивановын, В. Косоротовын, Ю. Артамоновын, А. Асаевын да молынат надырышт.

1957–1987-ше ийлесе поэзий. Тудын у теме да идей, жанр да мургорно формо дене пайдаралтмыже. Поэт-влакын мурпашаштын философий содержанияй дене утларак шындаралтмышт. Поэзийым уэмдымаште В. Колумбын, А. Степановын, Ю. Чавайнын, В. Бояринован, Г. Гадиатовын, Сем. Николаевын, А. Иванован, А. Тимиркаевын, С. Эсаулован, В. Изилиянован рольышт. Поэме жанрын виянмыже. Тудым уэмдымаште В. Колумбын надырже («Порылык» да молат).

В. Колумбын марий литературым у кўкшытыш нўлталмаште надырже, новатор семын тыршымыже. Поэзийым у жанр, формо, теме, идей да содержанияй дене пайдарымыже. Мурпашажын тўн сылнылык ойыртмемже. Творчествоштыже марий литератур традицийым уэмдымыже. Моло калык-влак литератур опытлан энертымыже, марий фольклор поянлыкым у семын кучылтмыжо.

1957–1987-ше ийлесе драматургий. К. Коршуновын, А. Волковын, М. Рыбаковын, В. Рееж-Гороховын творчествоштышт сылнымут ойыртмем.

КЫЗЫТСЕ МАРИЙ ЛИТЕРАТУР

Тиде жапысе мер ылыш, политике вашталтыш-влак да марий сылнымут. Мут эрыкын толмыжо. Литературын историйын ош тамгаже-влак велыш мелын савырнымыже, национальный самосознаний, марий калыкын, шочмо йылмын, культурын ончыкылыкшо, тачысе азапше да пагытын нравственный негызше йоммо нерген шонкалымыже.

Прозышто у жанр формо-влакым кычалмаш: мемуар сынан повествований, роман-хронике, исторический роман, детектив, фантастике, мыскара, койдарчык повесть, эссе, новелле (Ф. Майоров «М.Шкетан», И. Осмин «Кава ден мланде коклаште», Ю. Артамонов «Тамга», «Чавайнын куэже», «Юмын эрге», «Чодыра юзо», В. Юксерн «Чарла», В. Абукаев-Эмгак «Шочмо тувыр», В. Микишкин «Пўрдем», В. Бердинский «Мый – тылат, тый – мылам», А. Александров-Арсак «Роза», «Каче-влак», В. Петухов «Акрам», «Пўркыт ден курныж-влак», Г. Алексеев. «Сулык», М. Ушакова «Тошто пўртын монологшо», Л. Яндаков «Чоткар», «Онар», «Мамич Бердей», И. Шубин «Йомшо йолгорно» да молат). Психологизм, драматизм да философий шұлыш. Очерк жанрыште Г. Зайниевын тыршымыже («Муро сугынь», «Усталык памаш» да моло сборникше-влак).

Поэзий аланыште ончычсо мутмастар-влакын да у тукумын тыршымыже (Сем. Николаев, В. Рееж-Горохов, Г. Гадиатов, А. Тимиркаев, А. Иванова, В. Изилиянова, С. Эсаулова, Ю. Рязанцев, А. Мокеев, Г. Ояр, В. Дмитриев-Ози, З. Дудина, Н. Никитина, Т. Пчелкина). Жанр да теме шотышто тўн йыжын-влак. Лирикын философий сынже,

марий калык тўняужмаш дек лишеммыже, публицистике йогынжо. Лиро-эпикын ойыртмеже.

Марий драматургийыште у образ-характер-влакым кычалмаш, тудын у жанр формо-влак дене пойдаралтмыже: драме-притче, поэтический драме, детектив-пьесе, мистерий-пьесе, реквием-пьесе (Ю. Байгуза «Порсын лўнгалтыш», А. Иванова «Арале мыйым, волгыдо Юмем!», М. Рыбаков «Окса мешак», А. Асаев «Юлмар ден Юмынўдыр», «Курымаш-влак»). Марий калыкын эрыкше верч кучедалме йодышым рашемдымаште Г. Гордеевын драме трилогийже («Болтуш», «Ўртўмў он», «Мый ом суко садак!»). К. Коршуновын 30-шо ийласе репрессий жапым ончыктымыжо («Пўрыдымў пўрымаш» драме). Вяч. Абукаев-Эмгакын драматургий ойыртмеже. Кызытсе марий драматургийын поэтике могырым сенымашыже-влак.

МАРИЙ СЫЛНЫМУТШАНЧЕ

XX-шо курымышто марий сылнымутшанчын историйже. Тудын виянмаштыже литератур критикын верже. Литератур жанр-влакын историйыштым да кызытсе кўкшытыштым (С.П. Чеснокова, Р.А. Кудрявцева, В.Л. Егоров да молат), род-влакын виянмыштым (А.Е. Иванов, Г.Н. Бояринова, Г.Н. Сандаков да молат), посна автор-влакын творчествоштым (С.Я. Черных, А.А. Васинкин, Вяч. Абукаев-Эмгак, Н.И. Кульбаева, И.С. Иванов молат) шымлыме паша-влак.

Литератур

1. Абукаев-Эгак Вяч. Семен Николаев: вашмутланымаш, статья. Йошкар-Ола, 1996.
2. Асылбаев А.А. С.Г. Чавайн. Илышыже да творчеством. Йошкар-Ола, 1959.
3. Александров Н.А., Васин К.К. Марий поэт Н. С. Мухин: Илышыже да творчеством. Йошкар-Ола, 1970.
4. Александров А.М. Александр Юзыкайнын творчеством // Ончыко. 1975. № 1.
5. Бассаргин Б.М. Шкетан. О жизни и творчестве писателя. Йошкар-Ола, 1960.
6. Беляева Т.Н. Поэтика символических образов в марийской драматургии второй половины XX – начала XXI века: монография. Йошкар-Ола, 2012.
7. Бояринова Г.Н. Проблема характера в современной марийской драматургии. Йошкар-Ола, 2005.
8. Васин К.К. Сергей Григорьевич Чавайн: Жизнь и творчество. 2-е изд, доп. Йошкар-Ола, 1987.
9. Васин К.К. Творческие взаимосвязи марийской литературы. Йошкар-Ола, 1969.
10. Васин К.К. Просветительство и реализм: К генезису социалистического реализма. Йошкар-Ола, 1975.
11. Васин К.К. Литература и история: К проблеме историзма в марийской литературе. Йошкар-Ола, 1980.
12. Васин К.К., Александров А.М. Валентин Колумб: Творчеством нерген. Йошкар-Ола, 1978.
13. Васин К.К. XX курымн трагедийже // Саман. 1989. № 2. С. 56–76.
14. Васинкин А.А. Героические годы: Жанр военного романа в литературах народов Поволжья. Йошкар-Ола, 1987.
15. Васинкин А.А. Шаг в неизвестное: О проблеме периодизации литератур финно-угорских народов России // Лит. Россия. 2004. 15 окт.
16. Васинкин А.А. Поэтический мир В. Колумба. Йошкар-Ола, 2005.
17. Восхождение: литературные портреты марийских писателей / сост. В.С. Юксерн. Йошкар-Ола, 1984.
18. История марийской литературы / отв. ред. К.К. Васин, А.А. Васинкин. Йошкар-Ола, 1989.

19. Иванов А. Марийская драматургия: Основные этапы развития. Йошкар-Ола, 1969.
20. Иванов И.С. Писательын йылме сылнылыкше: туныктышылан пособий. Йошкар-Ола, 1991.
21. История советской многонациональной литературы. Т. 1–6. М., 1970–1974.
22. Кудрявцева Р.А. Генезис и динамика марийского рассказа в контексте литератур народов Поволжья: монография. Йошкар-Ола, 2011. 324 с.
23. Кульбаева Н.И. Вениамин Иванов: очерк жизни и творчества. Йошкар-Ола, 1991.
24. Кушмо корно: литературоведческий ден литературно-критический статья-влак. Йошкар-Ола, 1977,
25. Николаев Сем. Мутын нелыже да ямлыже: сылнымут очерк, почеламут. Йошкар-Ола, 1993.
26. Марийская драматургия второй половины XX – начала XXI века: сб. статей / Мар. гос. ун-т; сост. Т.Н. Беляева. Йошкар-Ола, 2012.
27. Очерки истории марийской литературы. Ч. 1–2. Йошкар-Ола, 1963, 1960.
28. Писатели Марий Эл: биобиблиогр. справочник. Йошкар-Ола, 2008.
29. Проблемы марийской и сравнительной филологии: сб. статей / Мар. гос. ун-т; отв. ред. Р.А. Кудрявцева. Йошкар-Ола, 2014, 2015, 2016.
30. Проблемы реализма в марийской литературе. Йошкар-Ола, 1979.
31. Рябнина М.В. Марийская повесть второй половины XX века: поэтика психологизма. Йошкар-Ола, 2016.
32. Сандаков Г.Н. Эпос революции и современность: Марийская проза в контексте литератур Поволжья. Йошкар-Ола, 1990.
33. Тўналтыш ошкыл: 20–30-шо ийласе марий литературоведений ден критика / сост. и науч. ред. К.К. Васин и А.М. Александров. Йошкар-Ола, 1975.
34. Хайруллин Р.З. Литература народов России: учеб. пособие. М.: Дрофа, 2009.
35. Художественная словесность финно-угорских народов: от истоков к современности / МарНИИЯЛИ им. В.М. Васильева; науч. ред. Н.И. Кульбаева и Н.А. Федосеева. Йошкар-Ола, 2008.
36. Черных С. Кум поэт: литературно-критический статья-влак. Йошкар-Ола, 1973.
37. Черных С. Творческий путь М. Шкетана. Йошкар-Ола, 1969.
38. Черных С. Осып Шабдар и его традиции. Йошкар-Ола, 1975.
39. Чеснокова С.П. Художественный мир современной марийской поэзии. Йошкар-Ола, 2004.
40. Эман С. Сылнымут нерген мут. Йошкар-Ола, 1971.